

12. Rubinshtejn S.L. Problemy obwey psihologii / S.L. Rubinshtejn // Otv. red. E.V. SHorohova. – M.: Pedagogika, 1976. – 416s.
13. Serdjuk L. Z. Psihologija motivacii uchinnja majbutnih fihivciv: sistemno-sinergetichnij pidhid: monografija / L.Z. Serdjuk. – K.: Universitet «Ukraïna», 2012 – 323 s.
14. CHesnokova I.I. Problemy samosoznaniya v psihologii / I.I. CHesnokova. – M : Nauka, 1977.
15. SHorohova E.V. Problemy «JA» i samosoznanie / E.V. SHorohova // Problemy soznaniya. Materialy simposiuma. – M., 1966. – С. 217-228.

**Penkova O. Psychological aspects of self-regulation.** An analysis of the literature showed that self-regulation - it is a conscious, purposeful planning, conversion and implementation of the subject's own actions and proceedings in accordance with personally meaningful goals, actual needs. Due to the complexity of this phenomenon in the literature, there are different approaches which clearly presents authentic methodological constructs, concepts, research methods for understanding the special sphere of human development in ontogenesis.

*Key words:* personality, self-regulation , self-determination, reflection, behavior, values.

**УДК 159.9.072.432**

*Петренко І.В.*

## **РОЗКРИТТЯ СУБ'ЄКТАМИ СПІЛКУВАННЯ АВТОРСЬКОЇ ІНТЕНЦІЙНОСТІ У ПРОЦЕСІ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ**

**Петренко І.В. Розкриття суб'єктами спілкування авторської інтенційності у процесі діалогічної взаємодії.** Стаття присвячена розкриттю сутності принципу діалогічної партиципації, згідно з яким діалог розглядається з урахуванням його когнітивної, інтенційної й прагматичної складових. Показано, що основною функцією діалогу є виявлення суб'єктами спілкування власної інтенційності, розуміння поставлених перед ними проблем і способів їх вирішення. Запропоновано типологію авторської інтенційності та виокремлено такі особливості комунікативних інтенцій, що визначають особливості становлення соціального діалогу в освітньому середовищі. Обґрунтовано доцільність використання технології SWOT-аналізу для конструювання форм діалогу, що забезпечують ефективну комунікативну взаємодію між суб'єктами у просторі освіти.

*Ключові слова:* діалог, партнерство, авторська інтенційність, комунікативна взаємодія, діалогічна партиципація.

**Петренко И.В. Выявление субъектами общения авторской интенциональности в процессе диалогического взаимодействия.**

Статья посвящена раскрытию сущности принципа диалогической партиципации, согласно которому диалог рассматривается с учетом его когнитивной, интенциональной и прагматической составляющих. Показано, что основной функцией диалога является выявление субъектами общения собственной интенциональности, понимания поставленных перед ними проблем и способов их решения. Предложена типология авторской интенциональности, и выделены такие особенности коммуникативных интенций, которые определяют особенности становления социального диалога в образовательной сфере. Обоснована целесообразность использования технологии SWOT-анализа для конструирования форм диалога, которые обеспечивают эффективное коммуникативное взаимодействие между субъектами в пространстве образования.

*Ключевые слова:* диалог, партнерство, авторская интенциональность, коммуникативное взаимодействие, диалогическая партиципация.

**Вступ.** Становлення і розвиток духовно розвиненої, відповідальної особистості стає можливим тільки в діалозі. Діалогічній формі спілкування властиві особистісна рівноправність, «суб'єкт-суб'єктні» стосунки, партнерство, спів-

робітництво, взаєморозуміння, свобода, відтворювання соціальних норм, правил і знань у формі надбання особистісного досвіду, прагнення до творчості, особистісного і професійного зростання. Будь-хто з учасників діалогу прагне не тільки того, аби його слова і дії були зрозумілими, але і того, аби вони були прийняті, визнані співрозмовником, залучалися до сумісного виконання. З'ясування й конкретизація накопичених соціальних проблем з метою їх розв'язання неможливе без реалізації й дотримання суб'єктами спілкування діалогічної партиципації, що є одним з основних механізмів регуляції соціальної активності особистості в процесі комунікативної взаємодії.

**Вихідні передумови.** Партиципація або співпричетність, залучення особистості до вирішення поставлених перед нею завдань розглядається дослідниками як перспективний напрямок у розвитку сучасної психологічної науки. Психологічне залучення (*participation, involvement, implication*) визначається як такий вимір функціонування людини у соціумі, вивчення феноменів якого спрямовуватиме науковий пошук до подальшого отримання нових знань щодо всебічного розуміння закономірностей регуляції поведінки особистості.

Партиципація виявляється через партнерство, участь у суспільному житті, пробудження самосвідомості особистості, спонукання її до вирішення соціальних проблем (в тому числі й конфліктів), усвідомлення відповідальності за власні дії, засвоєння ціннісних орієнтирів, опанування демократичних традицій і навичок діалогічної комунікації (обговорення, ефективний обмін думками між учасниками взаємодії), набуття уміння слугувати інтересам соціального середовища [1, 2]. Відтак, сформульований нами *принцип діалогічної партиципації*, як один з основних принципів розгортання комунікативного процесу, постулює те, що ефективна діалогічна взаємодія відбувається між рівними, взаємозалежними суб'єктами, відкритими до спілкування, вільними у висловлюванні власної думки, залученими для реалізації спільного завдання і співпричетними до його виконання. До того ж, згідно з цим принципом, маємо змогу розглядати діалог з урахуванням його *когнітивної* (взаємний обмін інформацією), *інтенційної* (бажання, волевиявлення, цілі) й *прагматичної* (засоби вирішення проблемних завдань) складових.

**Формулювання цілей (постановка завдань статті).** Мета статті полягає у визначенні основних принципів розгортання діалогу, розкритті особливостей його функціонування в освітньому середовищі.

**Виклад методики і результатів досліджень.** Відповідно до поставленої мети, за допомогою методичної процедури SWOT, простежено особливості діалогічної партиципації в системі «учень – шкільна освіта». В результаті цього визначено комунікативні інтенції учасників діалогу, розроблено типологію авторської інтенційності й розкрито чинники соціальної та особистісної комунікативної ефективності/неефективності суб'єктів спілкування в освітньому середовищі.

Технологія SWOT (аналіз сильних та слабких сторін, можливостей і загроз) – процедура, яка використовується для винайдення нових перспектив щодо розв'язання існуючих чи потенційних проблемних завдань [3]. Методологія SWOT-аналізу передбачає передусім виявлення *сильних (Strengths)* і *слабких (Weaknesses)* сторін, *можливостей (Opportunities)* і *загроз (Threats)* та взаємоз-

в'язків між ними, що використовуються для формулювання інтегрованої моделі дій, призначених для досягнення цілей організаційної системи взагалі або особистісних стратегій суб'єктів діалогічної взаємодії зокрема (див. таблицю 1). Зазначений метод застосовано у нашому дослідженні з метою узагальнення значного обсягу діагностичних даних й для конструювання таких форм діалогу (дискурсу), що забезпечують ефективну комунікативну взаємодію між суб'єктами спілкування.

Таблиця 1

### Сутність елементів SWOT

	Внутрішні	Зовнішні
Позитивні	<i>Переваги</i> – сильні сторони, що надають можливість суб'єктові притосовуватись і конкурувати, додають йому пріоритетів.	<i>Можливості</i> – чинники зовнішнього середовища, що стимулюють розвиток особистості.
Негативні	<i>Слабкості</i> – недостатність внутрішніх ресурсів, що не дозволяють використовувати можливості й протидіяти загрозам, ставлять суб'єкта у несприятливі умови його функціонування.	<i>Загрози</i> – зовнішні негативні чинники, що перешкоджають особистісному розвитку, лишають суб'єкта його суттєвих конкурентних переваг.

Як приклад, наведемо результати, одержані за допомогою використання технології SWOT-аналізу щодо визначення індивідуальних особливостей суб'єктів спілкування у процесі їх діалогічної взаємодії в шкільному середовищі (в системі «учень – шкільна освіта»).

Інструкція: Дайте, будь ласка, відповідь на запитання «Хто або що допомагає чи заважає мені вести діалог у шкільному оточенні?» за такими критеріями:

- ✓ *мої внутрішні сильні сторони* у спілкуванні;
- ✓ *мої внутрішні слабкі сторони* у спілкуванні;
- ✓ *зовнішні можливості*, що спонукають мене до спілкування;
- ✓ *зовнішні загрози*, що перешкоджають мені у спілкуванні з іншими.

Запишіть, будь ласка, Ваші висловлювання у відповідних колонках таблиці, що додається (див. таблицю 2).

Характеристика вибірки: у дослідженні взяли участь 58 учнів 3-4 класів загальноосвітньої середньої школи м. Києва.

Таблиця 2

### Приклади відповідей досліджуваних, отриманих в процесі застосування технології SWOT-аналізу

S Сильні сторони	W Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> <li>• високий інтелект;</li> <li>• креативність;</li> <li>• уміння уважно слухати співрозмовника;</li> <li>• уміння виразно промовляти;</li> <li>• чесність;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• лінощі;</li> <li>• упереджене ставлення до співрозмовника;</li> <li>• недовіра;</li> <li>• іноді сам говорю неправду;</li> <li>• байдужість;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• щирість;</li> <li>• любов до інших;</li> <li>• відвертість;</li> <li>• доброзичливість;</li> <li>• відчуття гумору;</li> <li>• сильний характер;</li> <li>• вміння доречно жартувати;</li> <li>• вміння ставити запитання;</li> <li>• постійно навчаюсь;</li> <li>• зацікавленість у вирішенні проблеми;</li> <li>• товариськість;</li> <li>• сміливість у спілкуванні;</li> <li>• вміння розуміти іншого;</li> <li>• намагаюсь бути цікавим для співрозмовника;</li> <li>• люди, які мене знають, зрозуміють, що я хороша людина;</li> <li>• позитивна налаштованість на спілкування з іншими;</li> <li>• хочу всім допомагати;</li> <li>• доброта;</li> <li>• привітність;</li> <li>• дружелюбність;</li> <li>• уважність до інших;</li> <li>• сила;</li> <li>• відданість іншим;</li> <li>• спокій, врівноваженість;</li> <li>• хороший настрій.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• марнославство;</li> <li>• егоїзм;</li> <li>• відлюдність;</li> <li>• грубість;</li> <li>• злість;</li> <li>• голослівність;</li> <li>• дурість;</li> <li>• безалаберне поводження;</li> <li>• боязнь непорозуміння;</li> <li>• несприйняття іншого;</li> <li>• погано володію мовою;</li> <li>• уживання «слів-паразитів»;</li> <li>• недостатньо тренувана пам'ять;</li> <li>• можу щось забути;</li> <li>• поганий настрій;</li> <li>• неухважність;</li> <li>• сором'язливість;</li> <li>• надмірна цікавість;</li> <li>• негативні емоційні переживання (сварки, крики, плач);</li> <li>• відсутність друзів.</li> </ul>
<p><b>О</b> <b>Можливості</b></p>	<p><b>Т</b> <b>Загрози</b></p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• беру приклад з людей, яким я цілковито довіряю;</li> <li>• маю за взірць поведінку деяких героїв літературних творів;</li> <li>• хочу навчитися гарно читати;</li> <li>• мої слова повинні підкріплюватися конкретними справами;</li> <li>• бути чесним у стосунках;</li> <li>• розуміти іншого;</li> <li>• більше спілкуватися з різними людьми, набувати досвіду у спілкуванні;</li> <li>• розвивати вміння аргументовано відстоювати власні позиції;</li> <li>• набуття критичного мислення під впливом соціального середовища;</li> <li>• мати більше можливостей самостійно приймати рішення;</li> <li>• хочу, щоб у моїй країні було мирне життя;</li> <li>• самостійність;</li> <li>• бути сердечним, задушевним у спілкуванні;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• боюся зупинитися у власному розвитку;</li> <li>• побоююся, що не зможу здобути освіту у майбутньому;</li> <li>• нав'язування думок з боку оточуючих;</li> <li>• відчуваю агресивний вплив з боку засобів масової інформації;</li> <li>• негативне ставлення з боку оточуючих;</li> <li>• нещирість і неправда, що панують у суспільстві;</li> <li>• не хочу бути «гвинтиком» у подальшому житті;</li> <li>• недостатність зовнішніх можливостей для самореалізації;</li> <li>• недовіра до людей;</li> <li>• розчарування діями інших;</li> <li>• відчуваю загрозу для держави в цілому і небезпеку для себе зокрема;</li> <li>• війна між Україною і Росією;</li> <li>• насилля;</li> <li>• невизначеність у майбутньому;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• бути більш упевненою в собі;</li> <li>• прислухатися до інших;</li> <li>• уважно слухати;</li> <li>• допомагати людям добрими порадами і гарними вчинками;</li> <li>• не соромитися;</li> <li>• бути добрим;</li> <li>• сила розуму;</li> <li>• уміти передбачати те, що скаже співрозмовник;</li> <li>• оволодіти іноземними мовами за допомогою Skype;</li> <li>• привітність з боку інших;</li> <li>• мати почуття до людей;</li> <li>• вміти співчувати людям;</li> <li>• бути ввічливим;</li> <li>• вихованість;</li> <li>• делікатність.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• скарги, злість і погрози з боку інших людей;</li> <li>• неправдиві слова;</li> <li>• нечесні вчинки;</li> <li>• невпевненість у собі;</li> <li>• боюся, що мені щось не те скажуть, або я скажу щось не те;</li> <li>• боюся поганих порад;</li> <li>• боюся, що інші люди можуть красти, вбивати;</li> <li>• не хочу спілкуватися з незнайомими людьми;</li> <li>• відчуваю загрозу від незнайомих;</li> <li>• боюся злих, недобрих людей;</li> <li>• я не звертатиму увагу на тих, від кого відчуватиму загрозу;</li> <li>• я не буду спілкуватися з людьми, які загрожують мені;</li> <li>• боязнь, що зі мною не будуть дружити;</li> <li>• боюся, що інші образяться;</li> <li>• відчуваю загрозу від однокласника;</li> <li>• нецензурні висловлювання;</li> <li>• жадібність, омана з боку інших.</li> </ul>
--	--

Отже, чинниками особистісної комунікативної ефективності учнів в освітньому середовищі є:

✓ *характерологічні якості особистості* (чесність, щирість, товаришкість, відвертість, доброзичливість тощо);

✓ *сформованість умінь і навичок спілкування* (вміння слухати співрозмовника, промовляти, жартувати, ставити запитання, постійно навчатися, розуміти співрозмовника тощо);

✓ *високий інтелектуальний рівень* (розум, відчуття гумору, допитливість, креативність);

✓ *позитивна емоційне налаштування на спілкування* (любов до інших, хороший настрій, спокій, врівноваженість, привітність, зацікавленість у вирішенні проблем, уважність до інших, відданість).

Серед чинників, що ведуть до неефективної комунікативної взаємодії, учнями відзначаються такі:

✓ *характерологічні якості* (лінощі, байдужість, марнославство, сором'язливість);

✓ *негативні емоційні переживання* (злість, сварки, крики, плач, грубість, поганий настрій тощо);

✓ *негативне ставлення до співрозмовника* (необ'єктивність, недовіра, байдужість, несприйняття іншого, непорозуміння);

✓ *недостатня сформованість умінь і навичок спілкування* (погано володію мовою, недостатньо тренувана пам'ять, можу щось забути).

Як показав SWOT-аналіз, факторами зовнішнього середовища, що стимулюють особистісний розвиток, надають учневі можливості до самовдосконалення у спілкуванні, є такі:

✓ *позитивний приклад інших людей* (беру за приклад людей, яким я довіряю, маю за взірець поведінку героїв літературних творів, прислухаюся до інших, привітність з боку інших);

✓ *набуття комунікативного досвіду* (більше спілкуватися з іншими людьми, бути ввічливим, вихованим, мати відчуття до людей, чесність у стосунках, слова підкріплювати справами, допомагати людям добрими порадами і гарними вчинками);

✓ *розвиток умінь і навичок спілкування* (уміти аргументовано відстоювати власні позиції, навчитися критично мислити, навчитися гарно читати, оволодіти іноземними мовами, вміти уважно слухати, вміти співчувати людям, уміти передбачувати те, що скаже співрозмовник);

✓ *розвиток особистісних потенцій* (делікатність, самостійність, бути добрим, сердечним, душевним, розумним, делікатним, чесним у спілкуванні).

Серед чинників, що мають негативний прояв і відчуються особистістю як загрози, за допомогою технології SWOT виявлено такі:

✓ *агресивний вплив з боку оточення* (нав'язування думок, маніпуляції, агресія ЗМІ, нещирість і неправда у суспільстві, омана, насилля, війна, погрози, злість з боку інших, нецензурні висловлювання);

✓ *невпевненість у власних силах, у своїй компетентності* (боюся зупинитися у власному розвитку, не маю можливостей для самореалізації, боюся, що зі мною не будуть спілкуватися, боюся образити інших, неувпевненість у собі, боюся сказати щось не те, невизначеність у майбутньому).

Спілкування, результатом якого є взаєморозуміння між суб'єктами завжди вимагає, з одного боку, уміння і прагнення комунікатора донести свою інтенційність і, з іншого – уваги, бажання і відповідних комунікативних (інтерпретаційних) навичок у його партнера; і те і інше – специфічна когнітивна діяльність. Тому пізнання, розуміння інтенційності – це опанування сенсу, а пошук сенсу – це визначення інтенційності.

Мотиваційно-цільова (інтенційна) структура завжди визначається як основа тексту, як певний вектор, що виявляється у разі використання відповідних навичок аналізу (не інтенційного спілкування не буває).

Зазначимо, що в ході виконання науково-дослідної роботи і на основі одержаних даних емпіричного дослідження, нами запропоновано *типологію авторської інтенційності* – виокремлено такі особливості комунікативних інтенцій (критеріїв), що визначають особливості становлення діалогу в освітньому середовищі.

Визначено такі типи авторських інтенцій:

- *інформативні* (інтенції інформувати, розповсюджувати знання, повідомляти);

- *експансивні* (інтенції поширювати ідеї, цінності, просвіщати);

- *маніпулятивні, імпаکتивні* (інтенції впливати на думки, емоції, поведінку інших);

- *фасилітаційні* (інтенції підтримувати, надавати допомогу у складних життєвих обставинах);

- *рекреативні* (інтенції розважити, веселити);
- *імплікативні* (інтенції залучати, заохочувати, спонукати);
- *компетентнісні* (інтенції конкурувати, виявляти власну компетентність, реалізовувати себе);
- *індиферентні* (інтенції прагнути до нейтральності, неупередженості, відстороненості).

Інтенція (рівнодіюча мотивів і цілей спілкування), що визначає і організує змістовий матеріал тексту, не завжди виражена словесно. Навіть цілі спілкування, через низку обставин, не повсякчас декларуються комунікатором, а мотиви спілкування – тим більше, оскільки останні відносяться до емоційно-експресивно-образної сфери особистості і в процесі комунікації далеко не завжди виявляються через їх усвідомлення.

Можна назвати декілька стратегій і, відповідно, процедур (технологій) дослідницької роботи для соціально-психологічної діагностики і проектування комунікаційних процесів. Зауважимо, що найбільш дотичною до вирішення завдань дослідження виявилася, апробована нами технологія SWOT-аналізу. В основі якої, переважно, лежить метод мотиваційно-цільового (інтенційного) аналізу процесів спілкування, що дозволяє виявляти не лише очевидний комунікативний намір (цілепокладання), але і латентні, не завжди усвідомлювані суб'єктом, мотиви та інтенції спілкування. Використання в ході дослідження означеного соціально-психологічного інструментарію, дало також змогу диференціювати, виявлені в процесі діалогічної партиципації, думки, погляди, пропозиції респондентів за їх ментальними характеристиками та особливостями комунікативних навичок.

**Висновки і подальші перспективи досліджень.** Зазначимо, що сформульований принцип діалогічної партиципації, як один з основних принципів розгортання соціального діалогу в освітньому просторі, дає змогу вивчати діалог з урахуванням його когнітивної, інтенційної й прагматичної складових. Зауважимо, що основною функцією діалогу є розкриття суб'єктами спілкування власної інтенційності, розуміння поставлених перед ними проблем і способів їх вирішення. Запропонована типологія авторської інтенційності та виокремленні комунікативні особистісні інтенції – інформативні, експансивні, фасилітаційні, рекреативні, імплікативні, компетентнісні, маніпулятивні, індиферентні – дають можливість розкрити особливості становлення діалогу в освітньому середовищі. Окрім того, обґрунтовано доцільність використання технології SWOT-аналізу для конструювання форм діалогу (дискурсу), що забезпечують ефективну комунікативну взаємодію між суб'єктами спілкування у просторі освіти. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у подальшому вивченні особливостей розгортання та механізмів функціонування соціального діалогу.

### Список використаних джерел

1. Петренко І.В. Дослідження процесу діалогічної партиципації у просторі освіти /І.В. Петренко// Актуальні проблеми психології: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України/ за ред. С.Д. Максименка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. – Т.V. – Вип. 15. – С. 183-190.

2. Романько И.Н. Изучение организационной партиципации как составляющей процесса коммуникации в организациях [Электронный ресурс] // Психологические исследования: электрон. науч. журн. – 2011. – N 2(16). – URL: <http://psystudy.ru>.
3. SWOT-анализ: полное руководство [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://landmarketing.ru/polnyj-swot-analiz-predpriyatiya-primery-voprosy-tablitsy-shablony/>.

### **Spysok vykorystanyh dzherel**

1. Petrenko I.V. Doslidzhennja procesu dialogichnoї participacii u prostori osviti /I.V. Petrenko// Aktual'ni problemi psihologii: Psihofiziologija. Psihologija praci. Eksperimental'na psihologija: zb. nauk. prac' Institutu psihologii imeni G.S. Kostjuka NAPN Ukraїni/ za red. S.D. Maksimenka. – K.: DP «Informacijno-analitichne agentstvo», 2015. – T.V. – Vip. 15. – S. 183-190.
2. Roman'ko I.N. Izuchenie organizacionnoj participacii kak sostavljajushhej processa kommunikacii v organizacijah [Jelektronnyj resurs] // Psihologicheskie issledovanija: jelektron. nauch. zhurn. – 2011. – N 2(16). – URL: <http://psystudy.ru>.
4. SWOT-analiz: polnoe rukovodstvo [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://landmarketing.ru/polnyj-swot-analiz-predpriyatiya-primery-voprosy-tablitsy-shablony/>.

**Petrenko I.V. Disclosure by the subjects of communication the authorial intentionality in the process of dialogic interaction.** The article is devoted disclosure to the principle of dialogical participation, according to which the dialogue is considered in view of its cognitive, intentional and pragmatic components. It is shown that the main function of the dialogue is to identify by the subjects of communicate their own intentionality, understanding the problems set before them, and the ways of their solution. Social dialogue is considered as a process of internal preparedness to participation in the form of interactive communication to transform the social environment. Proposed the typology of the authorial intentionality, and highlights those features of communicative intentions that define the peculiarities of social dialogue in education. Substantiate the expediency of using technology SWOT-analysis for the construction of forms of dialogue, which provide an effective communicative interaction between the actors in the education space. In the course of empirical research traced trends of dialogic participation in the system "student – school education". Discovered intentional criteria, which determining the content of dialogic interaction of communication in the area of education: socio-psychological, organizational, communication, professional competence, personality. Moreover, the procedure of investigation within this technology has a constructive impact on subjects, causing their internal transformation. Using this technique confirmed that the process of dialogic participation communicant are positive / negative context in addressing the issue of problem or situation; image modelling the desired result; plan their actions; demonstrate the ability to move in this direction, the implementation of planned activities.

*Key words:* dialogue, partnership, authorial intentionality, communicative interaction, dialogic participation.

**УДК: 159.9.316.6**

*Питлюк-Смеречинська О.Д.*

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР**

**Питлюк-Смеречинська О.Д. Особливості формування механізмів психологічної залежності від комп'ютерних ігор.** В статті розкрито психологічні особливості особистості залежної від комп'ютерних ігор. Висвітлено різноманітні шляхи розв'язання проблеми первинної та вторинної профілактики адиктивної ігрової поведінки. Описуються чотири стадії розвитку психологічної залежності від комп'ютерних ігор, кожна з яких має свою специфіку та динаміку.

Розглянуто механізми формування ігрової залежності, засновані на неусвідомлюваних прагненнях і потребах. Висвітлено результати дослідження механізмів формування ігрової